

Nākamais solis ceļā uz profesiju – mūzikas vidusskola

Anete Ašmane

“Mūzikas Saules” 2017. gada rudens laidienā tika pievērsta uzmanība bērnu mūzikas skolām. Ja izvēlēts mūziķa profesijas ceļš, nākamais solis ir mūzikas vidusskolā iegūstamā profesionālā vidējā izglītība, kuras vēsturisko izveidošanos un šobrīd aktuālās pārmaiņas aplūkojam šajā žurnāla numurā.

NO TAUTAS KONSERVATORIJĀM LĪDZ MŪZIKAS VIDUSSKOLĀM

Iedziļinoties Latvijas mūzikas izglītības sistēmas trīs līmeņu (mūzikas skola – tautas konservatorija/mūzikas vidusskola – konservatorija/augstskola) hronoloģijā, redzams, ka piramīdas vidējais posms institucionāli nostabilizējies 20. gadsimta otrajā desmitgadē. Ideju par tautas konservatorijām Izglītības ministrijas Arodskolu departamenta Mūzikas nodaļa un tās vadītājs Alfrēds Kalniņš skatīja tiešā sasaistē ar valstiskuma apziņu.

“Tautas konservatoriju veidošanā latviešu profesionālie mūziķi balstījās uz ideju, ka skola un profesionālās ievirzes izglītība ir cieši saistīta ar valsti, tās dzīvi, iekārtu, mērķiem, ar tās sociālo un kultūras politiku. Iecerē par jauna tipa tautas mūzikas izglītības sistēmu profesionālie mūziķi netieši apliecināja filozofisko ideju, ka mūžīgi nemainīga skola ārpus laika un telpas ir tikai abstrakti teorētiski iespējama. [...] Mūzikas dzīves pārvaldes institūcijās iesaistītie intelektuāļi pievērsās gan sabiedrības muzikālajai izglītošanai, gan arī mūzikas izglītības sistēmas pakāpeniskai izveidei, nosakot prasības mūzikas mācību iestāžu atvēršanai,” raksta Valda Čakša pētījumā “Mūzikas izglītība Latvijas kultūrpolitikā: tautas konservatorijas valsts novados (1920–1940)”.

Valda Čakša arī uzsver, ka tautas konservatoriju mērķis nebija izglītēt profesionālus mūziķus, bet “pacelt mūzikas kultūru visplašākās tautas aprindās”, kas nozīmē – mācīties varēja jebkura vecuma interesenti ar vai bez priekšzināšanām, lai brīvajā laikā pildinātu zināšanas kāda instrumenta spēlē, dziedāšanā vai mūzikas teorijā: “Lai arī programmas kopumā bija veidotas pēc Latvijas Konservatorijas parauga, tās, protams, šo programmu nedublēja. [...] tautas konservatorijās mācījās mūzikas mīļotāji, kuri lielākoties bija nodarbināti savā darbā vai citā mācību iestādē. Tāpēc šīs programmas apjoma ziņā paredzēja šaurāku un ne tik dziļu mūzikas izglītību. [...] lielāka uzmanība tikusi pievērsta mūzikas vispārīzglītojošajiem priekšmetiem, ipašu vēribu veltot pareizu un patstāvīgu spriešanas spēju [par mūziku] attīstīšanai mūzikas teorētisko priekšmetu apguves gaitā.”

Būtiski, ka mācības bija par maksu un absolventiem netika izsniegti diplomi, tomēr viņi saņēma apliecinību, kas ļāva turpināt mācības nākamajā izglītības pakāpē.

Lai arī pilnīgs un visaptverošs mūzikas izglītības normatīvais regulējums tapa vairāku gadu laikā un to rediģēja un papildināja vēl ilgi,

pirmā izglītības iestāde, kas sagatavoja potenciālos konservatorijas studentus, tika dibināta jau 1920. gadā – **Valmieras Mūzikas skola**. Mulsinošs var šķist nosaukumā ietvertais mūzikas skolas, nevis tautas konservatorijas jēdziens, taču Valda Čakša atšķirības skaidro kā nebūtiskas: “Mūzikas skolas, kas darbojās Latvijā 20.–30. gados, no tautas konservatorijām atšķirās vienīgi ar mazāku audzēkņu un piedāvāto mūzikas izglītības virzienu skaitu. [...] Neviens normatīvais akts šajā laikā nenoteica nosaukuma lietošanas pamatojumu.”

Sabiedrības interese pierādīja, ka mūzikas izglītība ir vajadzīga “prece”, – pirmajā gadā skolā tika uzņemti 175 audzēkņi, kurus izglītoja deviņi pedagogi. Laika gaitā gan audzēkņu skaits nostabilizējās uz 50–80, no kuriem lielākā daļa bija vietējie jaunieši un apkaimes skolotāji, kas vēlējās celt savu kvalifikāciju.

Par pirmo tautas konservatoriju daudzus avotos minēta Jelgavā dibinātā iestāde, taču Valdas Čakšas pētījums atklāj, ka agrāk, 1921. gada 19. janvārī, darbu sākusi **Ebreju Tautas konservatorija**, par kuru saglabājies ļoti maz ziņu. Lidzās mūzikas priekšmetiem, ko esot apmeklējuši aptuveni 290 audzēkņi, tika lasītas lekcijas arī ebreju mūzikas vēsturē, literatūrā un folklorā, kultūras vēsturē, psiholoģijā, tika mācīta senebreju valoda. Lija Krasinska savās atmiņās uzsver, ka, viņasprāt, nav pamata šo iestādi dēvēt par konservatoriju, jo tā nav atstājusi ievēribas cienīgas pēdas mūzikas dzīvē, tomēr Valda Čakša aicina ņemt vērā laikmeta iespējas un reālo praksi, kā atzīstamu konservatorijas pienesumu minot arī ebreju tautības studentu pieaugošo skaitu Latvijas Konservatorijā, kur tie visbiežāk izvēlējušies klavieru un stiginstrumentu specialitātes (pretēji latviešu tautības studentiem, kas vairumā studējuši vokālo mākslu).

1921. gada 2. septembrī, pateicoties Jēkaba Mediņa iniciatīvai un aktīvam darbam, tika dibināta **Jelgavas Tautas konservatorija**, kuru Mediņš kā direktors vadīja līdz pat 1941. gadam. Pirmajā gadā skolu apmeklēja 118 audzēkņi, un jau kopš dibināšanas tas bija vietējais mūzikas dzīves centrs, kas sadarbojās arī ar citām kultūras iestādēm, rīkojot kopīgus koncertus, muzikālos vakarus, priekšlasījumus, lekcijas u. c. Liela nozīme bija Jēkaba Mediņa uzņēmīgumam un spējai nodrošināt profesionālu pedagogu kolektīvu, arī ietekmei sabiedrībā, piesaistot finansiālus ziedojumus.

1922. gada 21. maijā darbu sāka **Liepājas Tautas konservatorija** (sākotnēji Liepājas konservatorija), kuras aizmetņus jau trīs gadus agrāk bija iniciējis Ādolfs Abele. Lidzās direktoram Jānim Tursam lielu artavu skolas darbībā sniedza čella spēles pedagogs Ēvalds Berzinskis un vokālā pedagoģe Helēna Cinka-Berzinska, kā arī citi, galvenokārt Pēterburgas konservatoriju absolvējušie mācībspēki. Ja citās tautas konservatorijās iespēja mācīties tika sniegta teju katram interesentam (kurš varēja segt mācību maksu), tad Liepājā sākotnēji tika uzņemts ierobežots audzēkņu skaits, rūpīgi pārbaudot dzirdi, ritma izjūtu, atmiņu un fiziskās dotības kāda instrumenta spēlei.

Lai arī Latgales kultūrtelpa vairāku apstākļu dēļ bija citādā attīstības stāvoklī nekā pārējo Latvijas novadu lielās pilsētas, jau 1923. gada 23. septembrī, pateicoties vairākām vietējām organizācijām kā jaunās iestādes padomes biedriem, Daugavpili tika dibināta **Latgales Tautas konservatorija**. Direktora pienākumus uzņēmās ērģelnieks Nikolajs Vanadziņš, un nozīmīgs devums skolas un pilsētas mūzikas dzīves attīstībā bija arī vijolniekam Paulam Krūmiņam, kurš no 1929. gada nomainīja Nikolaju Vanadziņu skolas vadītāja amatā. Trešā nozīmīgā figūra Latgales Tautas konservatorijas vēsturē bija Alfrēds Feils – sākotnēji tikai pedagogs, vēlāk direktors un sabiedriski aktīvs vietējās mūzikas dzīves organizators. Audzēkņu skaits nemainīgi bijis vairākus simtus liels, pierādot iestādes nepieciešamību un pozitīvo vērtējumu sabiedrībā.

1925. gada 20. oktobrī direktora un dibinātāja Voldemāra Bišera vadībā darbu sāka **Cēsu Mūzikas skola**, kas 1937. gadā tika pārdēvēta par Cēsu pilsētas Tautas konservatoriju. Šajā izglītības iestādē audzēkņu skaits vienmēr bijis neliels, ja to salīdzina ar pārējām šajā rakstā minētajām, tomēr skolas dzīve bijusi dinamiska un aktīva, tajā darbojies arī 25–30 mūziķu orķestris komponista Helmera Pavašara vadībā.

Tukuma Mūzikas skola-Tautas konservatorija durvis vēra 1927. gadā, izaugot no Jāņa Frišenbrūdera vadītās mūzikas studijas. Zināms, ka skolā bija klavieru, vijoles un dziedāšanas klase, tika rīkoti koncerti, tomēr ziņas par plašu un profesionāli nozīmīgu darbību nav atrodamas, kas, iespējams, skaidrojams ar visai nelielo audzēkņu skaitu, pedagogu kvalifikāciju un lielāku pilsētu un citu konservatoriju tuvumu.

1927. gada 22. novembrī Latvijas konservatorijas absolvents, dziedātājs Fricis Puķītis noturējis **Ventspils Tautas konservatorijas** pirmo pedagoģisko sēdi, ar ko iestāde arī sākusi savu darbību. Tajā pieteikušies aptuveni 100 audzēkņi, kas regulāri snieguši koncertus, bet pedagogu sastāvu galvenokārt veidoja Latvijas Konservatorijas absolventi ventspilnieki. Iestādē bija pilsētā vienīgā nošu bibliotēka, tajā darbojās arī neliels orķestris Artūra Siļa vadībā. Līdz ar pasaules ekonomisko krīzi audzēkņu skaits tika samazināts, tomēr savu primāro uzdevumu – vairot mūzikas pazinēju loku – konservatorija turpināja pildīt.

Rīgas Tautas konservatorija, kas šādu nosaukumu ieguva 1929. gadā, tika izveidota uz Latvijas Mūzikas veicināšanas biedrības muzikālās studijas bāzes, ko 1924. gadā dibināja Augusts Dombrovskis, bet 1927. gadā tā tika pārsaukta par Latvijas Tautas konservatoriju. Liels nopelns konservatorijas attīstībā bija direktoram Nikolajam Vanadziņam, kura vadībā iestādes audzēkņu skaits pieauga līdz aptuveni 300, un pedagogu vidū te bija Lūcija Garūta, Arvids Žilinskis, Jānis Ķepītis, Jēkabs Graubiņš, Jānis Cirulis un citi tolaik pazīstami un atzīti mūziķi.

Mūzikas izglītības iestāde Rēzeknē tika atvērta vien 1932. gada 8. oktobrī, kad pilsētas kultūras dzīvē parādījās jauns centrs – **Rēzeknes Tautas konservatorija**. Tomēr tas nebūt nenozīmē, ka iepriekš pilsētā mūzika nebūtu celta godā – lielu artavu un sagatavošanas darbus konservatorijas dibināšanai sniedza Rēzeknes Valsts skolotāju institūts, kura audzēkņi obligāti apguva kāda instrumenta spēli, teoriju, dziedāšanu, piedalījās korī un rīkoja koncertus.

Skatoties uz tautas konservatoriju un mūzikas skolu dibināšanas periodu Latvijā 20. gadsimta 20.–30. gados, redzams, ka vieglāks šis process bijis pilsētās, kur jau iepriekš bija aktīva kultūras dzīve. Līdzīgus secinājumus pauž arī Valda Čakša: “Ja Rīgas, Liepājas un Jelgavas mūzikas dzīvi jau raksturoja mūzikas profesionāļu iedibinātās tradīcijas [...], tad Latgales reģionā mūzikas izglītības entuziastiem bija jāiegulda liels darbs, lai kopā ar latviešu inteliģenci, kas uz dzīvi Daugavpili vai Rēzeknē bija pārcēlušies no citiem Latvijas novadiem, pārliecinātu vietējo sabiedrību par profesionālās mūzikas nozīmību. Apkopojot liecības par tautas konservatorijām un mūzikas skolām Latvijas novados, jāsecina, ka tās sekmīgāk darbojās tajās Latvijas pilsētās, kuras spēja nodrošināt pedagogiem piemērotus dzīves apstākļus, audzēkņu skaitu un koncertu publiku.”

Turpmākajos gados, kad Latvijas valsts birokrātiskais aparāts turpināja veidoties un attīstīties, arī mūzikas izglītība piedzīvoja pārmaiņas. Tika apspriesti vairāki attīstības modeļi, taču neviens no tiem neguva pilnīgu iesaistīto pušu atbalstu – ne tautas konservatoriju pilnīga autonomijas saglabāšana, kā tas bija iepriekš, ne centralizācija, pārveidojot tās par Latvijas Konservatorijas nodaļām.

Pasaules ekonomiskā krīze 1929. gadā atstāja iespaidu arī uz mūzikas izglītības finansējumu – tas no valsts puses tika būtiski samazināts, radot vairākas praktiskas problēmas konservatoriju pastāvēšanā.

Zināmas pārmaiņas kultūrpolitikā ienesa arī pēc pāris gadiem notiekošās izmaiņas valstī – Kārļa Ulmaņa veiktais apvērsums un tā nostiprināšanās. Valda Čakša par šo procesu raksta: “Lai arī pēc K. Ulmaņa autoritārā režīma nodibināšanas pieauga mūzikas izglītības centralizācijas un birokratizācijas tendences, tomēr skaņu mākslas mācību iestādes novados turpināja iesākto kultūrizglītojošo darbību līdz padomju okupācijai 1940. gadā, kad pakāpeniski tika pārveidotas par mūzikas vidusskolām. Tādējādi tautas konservatoriju kultūrizglītojošā darbība kļuva par pamatu mūsdienu mūzikas izglītības sistēmai.” (Par padomju laikos Latvijā ieviestās mūzikas izglītības sistēmas modeli plašāk “Mūzikas Saules” 2017. gada rudens laidienā.) Un patiesi – ja salīdzinām tautas konservatorijas 20. gadsimta 20. gados un mūzikas vidusskolas mūsdienu, redzama tieša pēctecība:

- Jelgavas Tautas konservatorija – Jelgavas mūzikas vidusskola (JMV);
- Liepājas Tautas konservatorija – Profesionālās izglītības kompetences centrs “Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola” (PIKC LMMDV);
- Latgales Tautas konservatorija – Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola (SBDMV);
- Cēsu Tautas konservatorija – Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola (AKCMV);
- Ventspils Tautas konservatorija – Profesionālās izglītības kompetences centrs “Ventspils Mūzikas vidusskola” (PIKC VMV);
- Rīgas Tautas konservatorija – Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola (JMRMV);
- Rēzeknes Tautas konservatorija – Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola (JIRMV).

Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola, kas šobrīd iekļaujas Profesionālās izglītības kompetences centra “Nacionālā Mākslu vidusskola” struktūrā (EDMV), tika dibināta 1945. gadā kā Latvijas Valsts konservatorijai piederoša īpaši apdāvināto bērnu specializētā mūzikas skola. Ari Rīgas Doma kora skola (RDKS), kas dibināta 1994. gadā, šobrīd ir PIKC NMV sastāvā¹.

VIDĒJĀ IZGLĪTĪBA – MŪZIKAS VIDUSSKOLĀ

Kultūras ministrijas (KM) Valsts sekretāre Dace Vilsone, raksturojot aktuālo situāciju, uzsver, ka “Latvijā pastāv gadu desmitos attīstīta profesionālās kultūrizglītības sistēma – profesionālās ievirzes izglītība, profesionālā vidējā izglītība un profesionālā un akadēmiskā augstākā izglītība ar valsts atzītiem izglītības dokumentiem, licencētām un akreditētām programmām, kā arī ir nodrošināta izglītības satura pēctecība – secīga pāreja katrā nākamajā izglītības pakāpē”.

Pēc KM sniegtajiem datiem redzams, ka Latvijā pavisam darbojas 27 profesionālās vidējās izglītības iestādes, no tām desmit ir Kultūras ministrijas, astoņas Izglītības un zinātnes ministrijas, piecas pašvaldību un četras juridisku personu dibinātas. Šīs izglītības iestādes īsteno ne tikai profesionālās vidējās un profesionālās ievirzes izglītības programmas mākslā, dizainā, mūzikā un dejā, bet arī daudzveidīgas profesionālās kvalifikācijas pilnveides programmas kultūras un radošās industrijas jomā.

Tomēr patlaban jau pāris gadu vidējā izglītība mūzikas vidusskolas līmenī Latvijā piedzīvo manāmas pārmaiņas, kas aizsāktas no Izglītības un zinātnes ministrijas puses rosinātajām izmaiņām profesionālās izglītības modelī. Ministru kabinets 2015. gadā apstiprināja profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu attīstības

konceptiju, kurā definētas vairākas galvenās problēmas, ko paredzēts risināt kultūrizglītības reformas īstenošanās rezultātā:

- mākslas un mūzikas vidusskolu tīkla sadrumstalotība,
- novecojusi izglītības infrastruktūra un materiāli tehniskais aprīkojums,
- izglītības programmu uzlabošana,
- pedagogu tālākizglītība.

Patlaban aktuāla ir profesionālās izglītības kompetenču centru (PIKC) izveide un stiprināšana. Kā teikts Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) sniegtajā informācijā, “PIKC ir profesionālās izglītības iestāde, kura īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, kas dod iespēju iegūt trešo profesionālās kvalifikācijas līmeni, un papildus veic reģionālā vai nozares metodiskā centra, pedagogu tālākizglītības centra un ārpus formālās izglītības sistēmas iegūtās profesionālās kompetences novērtēšanas funkcijas. Profesionālās vidējās kultūrizglītības tīkla pārplānošanas mērķis ir attīstīt izcilību un konkurētspēju kultūrizglītībā, kvalitatīvu izglītības procesu un augstvērtīgu metodisko darbu, nodrošinot mācību procesam atbilstošu infrastruktūru, mācību aprīkojumu un tehnisko bāzi, piemēram, mūzikas instrumentus, darbapaldus, multimediju dizaina aprīkojumu u. tml. Tāpat būtisks profesionālās vidējās kultūrizglītības tīkla pārplānošanas mērķis ir sekmēt reģionālo attīstību, nodrošinot atbalstu mākslas un mūzikas vidusskolām reģionos. PIKC var pielīdzināt valsts ģimnāziju statusam vispārējā izglītībā. Tas nozīmē, ka PIKC statuss ir arī prestiža jautājums. Kultūrizglītības kompetences centri tiek plānoti kā izglītības iestādes, kas papildus kvalitatīvam izglītības procesam nodrošina metodisko darbību, mācību līdzekļu izveidi, tālākizglītību, veicina audzēkņu un pedagogu līdzdalību nacionālos un starptautiskos pasākumos, kā arī stiprina saikni ar nākamajiem darba devējiem un darba vidi.”

Lai izglītības iestāde iegūtu PIKC statusu, tai jāatbilst noteiktiem kvalitātes un kvantitātes kritērijiem. LNKC sniegtajās atbildēs uzsvērti vairāki ieguvumi, iegūstot PIKC statusu, piemēram, 10% algu fonda pieaugums, kvalificētu mācībspēku piesaistes iespēja, atbalsts metodiskajam darbam, infrastruktūras uzlabošana u. c., tomēr pievienošanās PIKC modelim ir katras skolas brīvprātīga izvēle. Viens no PIKC mērķiem ir kļūt par reģionālo centru, palīdzot apkārt esošajām profesionālās ievirzes izglītības iestādēm (bērnu mūzikas skolām) gan metodiskā, gan pedagogiskā ziņā, jo tieši mūzikas skolas ir tas avots, kas vēlāk veido mūzikas vidusskolu audzēkņu skaitu un profesionālo kvalitāti.

Svarīgi, ka PIKC konventā, kas sniedz priekšlikumus skolas vadībai par attīstības stratēģiju, izglītības programmu saturu, profesionālās izglītības plānošanas dokumentu izstrādi, kā arī veicina sadarbību ar nozares augstskolām, sadarbojas ne tikai valsts un pašvaldību ierēdniecības pārstāvji, bet arī audzēkņu vecāki un darba devēji. Tā rezultātā katrs no PIKC piedāvā aktuālas un sabiedrībai un darba tirgum nepieciešamas izglītības programmas, piemēram, Ventspili vidējās izglītības līmenī tiek izglītoti arī skaņu režisori un gaismotāji, bet Liepājā – mūzikas projektu vadītāji. Protams, katrai iestādei jānodrošina arī atbilstošas kvalitātes pamatspecializāciju apguve, bet šāda orientēšanās uz konkrētām programmām palīdz piesaistīt audzēkņus un veidot skolas tēlu sabiedrībā.

Tāpat kvalitātes monitorings tiek veikts, izvērtējot izglītības iestāžu audzēkņu rezultātus valsts konkursos, kā arī piedaloties to akreditēšanā.

PIKC izveide Liepājā (mūzika, māksla un dizains), Ventspili (mūzika), Daugavpili (“Saules skola”, dizains un māksla) un Rīgā (NMV) ir būtisks solis izglītības sistēmas modeļa reorganizācijā un kvalitātes celšanā, kā arī rīks, lai pilnveidotu, attīstītu un atjaunotu nepieciešamo infrastruktūru.

2017. gadā, veicot apropriācijas pārdali, tika pārdalīti 2920746 EUR vienreizējai materiāltehnisko līdzekļu un aprīkojuma iegādei un pakalpojumu un kapitālieguldījumu veikšanai kultūrizglītības PIKC. Izmantojot šo finansējumu, KM padotības PIKC plāno iegādāties datortehniku, mūzikas instrumentus, iekārtas pro-

fesionālo priekšmetu apguvei, skatuves iekārtas un tehnoloģijas, kā arī veikt telpu remontus. Savukārt LNKC kopš 2014. gada veic iepirkumu digitālo mācību līdzekļu veidošanā, un 2018. gada sākumā pieejami 18 digitālie mācību līdzekļi mākslā, dizainā, mūzikas teorijā, dizaina vēsturē, džeza mūzikā, klasiskajā mūzikā, diriģēšanā.

Kultūras ministrijas apropriācijas pārdale KM padotības PIKC materiāltehniskajam nodrošinājumam 2017. gadā

Nr. p.k.	Aprīkojums	Kopējā summa, EUR
1.	Datortehnika un mācību līdzekļu aprīkojums	631 099.00
2.	Iekārtas profesionālo priekšmetu apguvei	279 268.00
3.	Skatuves iekārtas un tehnoloģijas	1 521 650.00
4.	Mācību telpu un dienesta viesnīcu infrastruktūra	195 676.00
5.	Mūzikas instrumenti	293 053.00

Pēc KM sniegtās informācijas, “visas mākslas un mūzikas vidusskolas ar PIKC statusu pretendē uz ES fondu finansējumu infrastruktūras modernizācijai un mācībām nepieciešamā aprīkojuma iegādei, pieejamais finansējums līdz 2022. gadam ir 22 452 699 EUR. PIKC VMV sadarbībā ar Ventspils pilsētas domi būs jaunu mūzikas vidusskolas ēku, kurā atradīsies arī koncertzāle un tiks iebūvētas koncertērģeles. PIKC LMMDV plāno pārbūvēt vidusskolas ēkas un izbūvēt dienesta viesnīcu, kā arī aprīkot atjaunoto koncertzāli. ES fondu finansējumu mākslas un mūzikas vidusskolas paredz ieguldīt arī izglītības programmu modernizācijā, jo pēdējos gados kultūrizglītības iestādes arvien vairāk apzinās nepieciešamību veidot daudzdisciplināras izglītības programmas, kuras ļautu absolventiem daudz elastīgāk piemēroties darba tirgus prasībām un vajadzībām, ņemot vērā arī pasaules ekonomikas attīstības tendences.”

Arī PIKC NMV piedzīvos pārmaiņas – tiks veikti lieli ieguldījumi vienotu mācību telpu atjaunošanā un jaunbūvē divos punktos (Kalnciema ielā, kur pārbūvi piedzīvos EDMV, RDKS un RHV telpas, un Slokas ielā, kur tiek veidota jaunceltne JRRMS un kopējām telpām).

KM galvenais virziens šobrīd ir PIKC materiāltehniskais nodrošinājums un esošās situācijas uzlabošana, savukārt LNKC daudz strādā pie izglītības iestāžu personāla profesionālās pilnveides. Regulāri tiek veiktas izglītības iestāžu administrācijas un pedagogu aptaujas, lai noskaidrotu profesionālās pilnveides vajadzības, un regulāri tiek piedāvātas izglītības programmas, kas nodrošina aktuālas un ikdienas darbā nepieciešamas zināšanas, piemēram, bērnu tiesību aizsardzība, lietvedība, aktualitātes normatīvajos aktos u. c. Tāpat tiek piedāvāta profesionālā pilnveide profesionālo mācību priekšmetu jomā – mākslā, dizainā, mūzikā un dejā. Katru gadu notiek meistarklases, semināri un kursi, kā arī diskusijas pēc valsts konkursu norises, apkopojot pieredzi un diskutējot par novērotajām tendencēm un problēmām mākslas un mūzikas izglītības nozarēs.

Jautājums, uz kuru šobrīd nav skaidras atbildes, skan – kāds liktenis pēc profesionālās vidējās izglītības reformām un reorganizācijas piemeklēs tās izglītības iestādes, kas nebūs iekļāvušās PIKC modeli. LNKC paustā informācija liecina, ka skolas varēs turpināt darbu esošajā statusā, tomēr skaidrs, ka PIKC iestādes spēs piedāvāt daudz “kārdinošāku precī” – izglītību modernā vidē ar nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu un profesionāli kompetentāku pedagogisko sastāvu. Jau pašlaik, aplūkojot audzēkņu skaitu mūzikas vidusskolās un PIKC (dati tikai par audzēkņiem mūzikas programmās), redzams, ka audzēkņu skaits dažviet atšķiras pat uz pusi.

Aplūkojot aktuālos datus (lai arī tie neatspoguļo situāciju visā pilnībā) par šajā mācību gadā esošo audzēkņu skaitu katrā programmā, redzamas vairākas neglaimojošas tendences – gan par specialitātēm, kur topošo profesionāļu skaits ir pārlietu mazs un rada kompetentu mūziķu trūkumu Latvijas profesionālajos orķestros, gan par specialitātēm, kur izglītojamo skaits ir pārsteidzoši liels, piemēram, programmā “Mūzika”, kurā tiek apgūta mūsdienu

ritmiskā un džeza mūzika (tabulā esošos 93 audzēkņus vēl kuplina JMRMV, kurā arī tiek realizēta programma “Mūzika”).

Par problēmām ar konkrētu instrumentu spēlētāju trūkumu runāts jau ilgāku laiku, tomēr konkrēta risinājuma aizvien nav, kas situāciju attīsta ne tajā pozitīvākajā virzienā. Dace Vilsons gan uzsver, ka arī šobrīd noris aktīvs darbs kultūrizglītības situācijas analīzē, jo 2018. gadā tiek veikts pētījums, kurā plānots aptaujāt darba devējus un kultūrizglītības iestādes, tai skaitā Latvijas Mūzikas izglītības iestāžu asociāciju, Latvijas Mākslas skolu skolotāju asociāciju un Kultūrizglītības profesionālās ievirzes izglītības iestāžu direktoru padomes u. c. jomas profesionāļus.

“Rezultātā tiks iegūta informācija par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un to sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām. Pamatojoties uz pētījuma rezultātiem, atbilstoši

Latvijas kultūras attīstības un darba tirgus vajadzībām tiks noteiktas prioritātes kultūrizglītībā, plānojot valsts budžeta dotāciju kultūrizglītības iestādēm un nepieciešamās budžeta vietas,” skaidro Dace Vilsons.

Pētījuma mērķis ir arī noskaidrot audzēkņu atbiruma iemeslus dažādos izglītības posmos, kā arī gūt priekšlikumus par skolu specializācijas iespējām. Tas ļauj secināt, ka vidējās profesionālās mūzikas izglītība vēl kādu laiku piedzīvos pārmaiņas, lai sasniegtu visus nospraustos mērķus un piedāvātu iespējami kvalitatīvu izglītību attīstītā un visiem iesaistītajiem ērtā vidē. 🌐

¹ PIKC NMV iekļaujas arī Jaņa Rozentāla mākslas skola un Rīgas Horeogrāfijas vidusskola. KM uzskata, ka PIKC NMV skolu līdzšinējie mācību sasniegumi un absolventi parāda – tieši šo skolu apvienība veido galveno mūsu valsts izcilības centru, un vēlas šo statusu nostiprināt un radīt priekšnoteikumus pastāvīgai izaugsmei. KM pauž viedokli, ka tieši NMV ar tās audzēkņiem veidos nākotnes Latvijas kultūrtelpu.

Dati par izglītojamo skaitu vidējās profesionālās mūzikas izglītības programmās*

SPECIALIZĀCIJA	IZGLĪTĪBAS IESTĀDE / AUDZĒKŅU SKAITS 2017./2018. MĀCĪBU GADĀ							KOPĀ
	PIKC NMV RDKS (Rīga)	SBDMV (Daugavpils)	PIKC LMMDV (Liepāja)	AKCMV (Cēsis)	PIKC VMV (Ventspils)	JMV (Jelgava)	JIRMV (Rēzekne)	
Diriģēšana (kora)	21	17	5	2	10	4	5+3**	67
Vokālā mūzika/akadēmiskā dziedāšana	15	22	6	7	8	13	10	81
Vokālā mūzika/mūziklu dziedāšana	14	---	---	---	---	---	---	14
Klavierspēle	---	11	3	8	4	11	6	43
Ērģelispēle	---	---	---	---	6	---	---	6
Akordeona spēle	---	8	0	2	---	4	---	14
Vijoles spēle	---	1	2	2	1	4	4	14
Alta spēle	---	3	1	---	4	0	2	10
Čella spēle	---	1	2	2	3	2	0	10
Kontrabasa spēle	---	1	0	0	0	---	0	1
Ģitāras spēle	---	5	3	1	---	---	2	11
Kokles spēle	---	0	---	2	---	1	---	3
Flautas spēle	---	2	1	1	1	4	0	9
Obojas spēle	---	1	2	---	1	0	0	4
Klarnetes spēle	---	1	4	1	1	0	0	7
Fagota spēle	---	1	0	1	1	0	0	3
Saksofona spēle	---	9	3	4	1	0	1	18
Trompetes spēle	---	1	5	2	1	2	2	13
Mežraga spēle	---	0	0	---	1	0	0	1
Eifonija spēle	---	2	0	0	0	---	---	2
Trombona spēle	---	0	3	1	0	---	0	4
Tubas spēle	---	1	0	2	0	---	1	4
Sitaminstrumentu spēle	---	3	1	1	4	2	5	16
Mūzikas teorija un vēsture	---	5	4	---	6	---	3	18
Mūzikas projektu vadība	---	---	7	---	---	---	---	7
Deja	---	---	---	7	---	---	---	7
Skaņu operatori	---	---	---	---	9	---	---	9
Gaismotāji	---	---	---	---	7	---	---	7
Mūzika (džeza)	27	---	25	10	26	5	---	93
Mūzika (tradicionālā)	---	---	---	---	---	---	6	6
KOPĀ	77	95	77	56	95	52	50	502

* vairāku nedēļu laikā nav izdevies iegūt datus no JMRMV un PIKC NMV EDMV – izglītības iestādes aizbildinājās ar laika trūkumu un/vai vispār neatbildēja komunikācijā ar “Mūzikas Sauli”

** 5 audzēkņi apgūst diriģēšanu, iegūstot kvalifikāciju ‘kora dziedātājs, kormeistars’, 3 audzēkņi apgūst diriģēšanu, iegūstot kvalifikāciju ‘baznīcas mūzikas dzīves organizators, kormeistars’

--- izglītības iestāde konkrēto programmu/specializāciju nepiedāvā (dati iegūti no izglītības iestāžu tīmekļa vietnēs publicētās informācijas)